

Lanczkor Gábor

FÖLD

Szereplők:

ZENÉSZ/
ÚJSÁGÍRÓ/

Narrátorok

JÓSKA/
ILI/
F. SÁNDOR

*Idősebb hajléktalan pár
Középkorú hajléktalan férfi*

SZOCIÁLIS MUNKÁS
NYOMOZÓ 1
NYOMOZÓ 2

AURÓRA
VAK ÖREGEMBER
VÉNASSZONY
FÉLKARÚ

Allegorikus alak

(A darab zenéje az anarchitecture.bandcamp.com/album/f-ld oldalon található meg)

I/1

(A színpad előterében ül egymással szemközt a zenész és az újságíró, előbbi fiatalabb, mindkettő ápoltság, jó megjelenésűek)

ZENÉSZ

A budapesti Parlament épülete? Rettenetes. Birodalmi borzadály. Számomra lényegesek az arányok. Csakis csodálni tudom, ahogy Beethoven a-moll vonósnégyesében a sok tétel egymásra épül. Racionálisan nem tudom megmagyarázni, mi a jó forma. Akár az építészetben. A World Trade Center két felhőkarcolóját például szörnyűnek találtam. Azon a helyen, ahol álltak, túl nagyok voltak. Egyáltalán, a New York-i pénzügyi negyedben disszonancia uralkodik. A Chase Manhattan Bank a Wall Street közelében meglehetősen új épület, azt hiszem, a hatvanas évekből. Nagyon magas és nagyon fehér. Időközben biztos bepiszkolódott, én még fehéren láttam. Borzalmas épület, nem illik a környezetébe. Az én kedvenceim a régebbi felhőkarcolók. Ott van az az igazán régi Woolworth-épület, amely a húszas években a világ legmagasabb épülete volt. De az abszolút kedvencem a Chrysler Building a Madison sugárúton: a harmincas évek elejéről, art deco stílusban – tökéletesen eltalált arányokkal.

ÚJSÁGÍRÓ

Az én legkedvesebb épületem New Yorkban a Mies van der Rohe által tervezett Seagram Building.

ZENÉSZ

Megértem! Ahogy ott áll a ginkgofákkal beültetett téren, az maga a tökély. Nekem is ez a másik kedvenc épületem. Emögött áll, pontosan az utca közepén, Walter Gropius hatalmas Pan Am Buildingje. A tetőn föl-le szállnak a helikopterek. Ez az építészet otromba és rossz. A Seagram Building eleganciája éppen megfelelő. Mies van der Rohe jól megvalósított terve és a Gropius-épület elhibázottsága között hatalmas a kontraszt. Mindkét építész a Bauhaus követője, de mekkora köztük a minőségi különbség! Maga meg tudná okolni, miért jó ez, s miért rossz amaz? Egy kultúrában belül a minőséget olyan emberek csoportja határozza meg, akik képzetek és differenciáltan tudnak ítélni. Minőség tekintetében van valami *common sense*. Ennek semmi köze a stílusokhoz. A reneszánsz idején vagy Egyiptomban is voltak jól sikerült és elhibázott épületek. Az Empire State Buildinget túlságosan hivalkodónak találom: „Én vagyok a világ legmagasabb épülete!”

ÚJSÁGÍRÓ

Hosszú ideig az volt a legeslegmagasabb.

ZENÉSZ

De csak 1931-ben, alig egy évvel a Chrysler Building után lett kész.

ÚJSÁGÍRÓ

Így van.

ZENÉSZ

Európában az egyik legborzalmasabb épületegyüttes a Szövetségi Kancellári Hivatal, és a svájci nagykövetség épülete Berlinben. Az előbbi, akár a pesti Parlament. De a Friedrichstrassén a nagyáruházban a Jean Nouvel-féle tölcsér is elhibázott alkotás.

ÚJSÁGÍRÓ

Pedig ez a tölcsér az utca külső, blokkszerű építkezésének eredeti építészeti ellenpontja.

ZENÉSZ

Én hagytam volna, hogy a Friedrichstrasse szabadon burjánozzon. A régi Friedrichstrasse, ahogy azt a fényképekről ismerem, burjánzott. Teljesen rendezetlen volt. De hagyjuk ezt.

ÚJSÁGÍRÓ

Ne hagyjuk!

ZENÉSZ

Rendben, ne hagyjuk. Építészet és zene nagyon közel áll egymáshoz.

ÚJSÁGÍRÓ

A formák és az arányok miatt?

ZENÉSZ

És a kiterjedések miatt. Súlyosság és könnyűség. New York középső részén a legjobban Philip Johnson AT&T épülete zavar, azzal a félllyukkal.

ÚJSÁGÍRÓ

A kritikusai Chippendale-komódnak csúfolják. Bennem inkább minigolf-asszociációkat kelt.

ZENÉSZ

Én egy biedermeier szekrényre asszociálok. Saul Steinberg sok csodálatos karikatúrát rajzolt New York-i felhőkarcolókról. Mindegyikről. Maga járt Madridban?

ÚJSÁGÍRÓ

Nem.

ZENÉSZ

Van ott egy utca, amely annyira tükrözi építői nagyzási hóbortját, hogy olyat még sehol máshol nem láttam. Ez a főutca, a Gran Via. A tizenkilencedik század végén épült. Nagy, reprezentatív házak állnak benne. Mindegyiknek ugyanolyan a szerkezete, legfelül egy Atlasz áll, amint a földgolyót tartja, vagy egy angyal. Mulatságos utca, igen rossz az építésze. Bár ilyen házakat a bécsi Ringstrassén és a Grabenen is látni.

ÚJSÁGÍRÓ

Mit mondana a Marriott Hotelről a Ringen?

ZENÉSZ

Valami szörnyőség azokkal a kecses rokokó elemekkel. De vannak ennél sokkal rosszabb épületek is Bécsben.

ÚJSÁGÍRÓ

A Haas-Hausra gondol a Stephansdomnál?

ZENÉSZ

Szerintem az a legrosszabb. Berlinben szintén van egy ilyen ocsmányság – ott, ahol a busz a Ku'Dammon Grunewald irányába halad. Mielőtt a busz jobbra bekanyarodna a Königsalléra. Egy nagy, ibolya-, türkiz-, és rózsaszínűre festett ház. Fejébe csapva a tető, mint valami sapka. Olcsó és bárgyú.

ÚJSÁGÍRÓ

A kurva anyjukat.

(kiköp a padlóra)

(Fölállnak, s kezükben a széssel két irányba el. Fügöny föl. A színpadon nyers akáckarókból és kék fóliából összetákolt, stilizált viskó. Ili a konyhó előtt gubbaszt. Érkezik Jóska, bicegve,

a kezében táskával. Mind a díszletek, mind a jelmezek jelzésszerűek. Semmi naturalizmus, semmi kabaré! A narrátorok hátulról tűnnek föl újból)

ILI

Hol voltál, Jóska?

JÓSKA

Sehol.

ILI

Mit hoztál?

JÓSKA

Nejlont.

ILI

A tetőre?

JÓSKA

(előszedi az összegyűrt nejlondarabot a táskából)

Arra a félyukra a tetőn.

ILI

Mióta mondom.

JÓSKA

Két hete nem esett.

ILI

Voltak erre újságírók.

JÓSKA

Megint?

ILI

Megint.

JÓSKA

Mit akartak?

ILI

Voltak itt a rendőrök.

JÓSKA

Mit mondtál nekik?

ILI

Semmit.

JÓSKA

Remélem, mondtad nekik, nem láttunk semmit.

ILI

Mondtam.

JÓSKA

Megmondtad nekik?

ILI

Meg.

JÓSKA

Mit mondtál nekik?

ILI

Semmit se láttunk.

JÓSKA

Mást nem mondtál nekik?

ILI

Nem.

JÓSKA

Mit mondtál nekik?

ILI

Semmit.

JÓSKA

Ili!

ILI

Mi van?

JÓSKA

Mit mondtál nekik?

ILI

Hogy nem láttam semmit.

JÓSKA

Pakolj, indulunk.

ILI

Hová?

JÓSKA

Indulunk, pakolj.

ILI

Reggel óta nem jött meg a kutya.

JÓSKA

Úgyse vihetnék magunkkal.

(Összeszedik pár szatyornyit a konyhából, majd el)

ÚJSÁGÍRÓ

Megértem, hogy a hajléktalanok nem akarnak bemenni a számukra nyitott szállókra, hogy egyáltalán nincs kedvük elvegyülni a hasonzorúek között. Vad világ ez, elhülyült, elvadult népek lakják, és a hülyeségük meg a durvaságuk undorító keveréke csak növeli a kegyetlenségüket. Olyan világ, amelyben nincs helye sem szolidaritásnak, sem könyörületnek. A verekedések, az erőszak, a kínzások mindennapi dolognak számítanak közöttük, tulajdonképpen olyan világ ez, mint a börtönöké, azzal a különbséggel, hogy itt nincsenek örök, ezért állandó a veszély.

ZENÉSZ

(lassan megindul a viskó felé)

Az exhumált gödrök egy kisebb tisztáson voltak, de ezeket mára betemették. Körülbelül ötven méterre van a másik tisztás, ahol egy viskó áll. Mellette kutyaól. Hatalmas, ócska szőnyeg a ház előtt a puszta földre terítve. Szemét mindenütt. Lakják a kunyhót. Láthatóan lakják.

Nemrég még lakták.

ÚJSÁGÍRÓ

(megindul a viskó felé)

Változó létszámú egyedi életvitelt folytató ember lakja az Eperföld nevű bozotos területet a soroksári Duna-ág mellett.

(megáll szemközt az építménnyel)

Sokan elmenekültek a razziák hírére.

ZENÉSZ

(belép a házba)

Én egy ócska biedermeier szekrény belsejére asszociálok.

ÚJSÁGÍRÓ

Bennem inkább minigolf-asszociációkat kelt.

ZENÉSZ

Megmagyarázná?

ÚJSÁGÍRÓ

Járt már maga kanüllel a karjában egy esős novemberi kora estén a stuttgarti tudószanatórium parkjában?

ZENÉSZ

Nem.

(kilép a házból)

ÚJSÁGÍRÓ

Ott van minigolf.

ZENÉSZ

Vannak ennél sokkalta csúfabb épületek is Budapesten.

ÚJSÁGÍRÓ

A Parlamentre gondol?

ZENÉSZ

Hagyjuk!

ÚJSÁGÍRÓ

Ne hagyjuk!

ZENÉSZ

Rendben, ne hagyjuk. Építészet és zene számomra nagyon közel áll egymáshoz.

ÚJSÁGÍRÓ

A formák és az arányok miatt?

ZENÉSZ

Igen.

(körbenéz)

Hol lehet a kutya?

ÚJSÁGÍRÓ

(a fejét rázza)

ZENÉSZ

Menjünk innen!

ÚJSÁGÍRÓ

Fél?

ZENÉSZ

Félek.

ÚJSÁGÍRÓ

Menjünk.

(Mindketten el)

(Hajléktalanszálló irodája éjjel, szék, asztal, rajta nyitott dosszié)

SZOCIÁLIS MUNKÁS

(fölkáll, stb., a színpadi koncepcióba belesimuló, nem harsány cselekvéseket végez)

Adminisztrálnom kéne. Az előbb vitt el két rendőr egy ügyfelet. Előtte idetelefonáltak, lementem a pincébe, hogy felébresszem az illetőt. Úgy riadt fel, mint egy halálra rémült állat. Nem nagy ügy, valami verekedésbe keveredett. Az arca volt ijesztő, ahogy észhez tért, a tekintetében az atavisztikus rettegés, ami úgy általában az életre vonatkozott, az életre ébredés rettenetére. Nem agresszív ember egyébként, valami kisfiús félszegség keveredik benne a levitézlett macsó gesztusaival, de ha iszik, márpedig ez sűrűn előfordul, szó szerint elmegy az esze. A kannásbor, amit a hajléktalanok töméntelen mennyiségben fogyasztanak, napi rendszerességgel, halálos mérge. Nem is lehet tőle normálisan berúgni, mert a hatása egészen más: tényleg kihozza az emberből az állatot. Nem is az állatot, sokkal inkább a démonokat. Elég sok kannásbor által kiütött embert láttam már, és elhihetik nekem, hogy a kannásbor által kiütött ember megszűnik embernek lenni, egyszerűen alámerül a jéghideg pokol kadarkatengerébe, miközben tudatának pisla lángocskája egyetlen halk szisszenéssel alszik ki.

A két rendőr udvarias volt és halálosan fáradt. Míg ügyfelünk szedelőzködött, beszélgettünk egy keveset. Elmondták, mennyire megviseli őket, hogy a kerületben folyamatosan össze kell szedniük minden hajléktalant, lelkileg is megterhelő az utcai állomány számára a hajléktalanok folyamatos abajgatása, ráadásul őket ilyesmire nem képezték ki, elvégre nem utcai szociális munkások. Ez azért mégse rendészeti kompetencia, mondta egyikük, hanem talán inkább szociális ügy. És amúgy is milyen megoldás az, folytatta, hogy átkergetjük őket a szomszédos kerületekbe, ahol egyelőre még nem basztatják őket annyira.

Magam is szemtanúja voltam a közterületfenntartó szakemberek egyik ma délutáni akciójának, amikor a mit sem sejtő, csöndesen söröző hajléktalant hátulról meglepően leordították a fejét, hogy mégis hogy képzelem, hogy nyugodtan issza itt a sörét, miközben tisztában kellene lennie azzal, hogy a járdán való sörözés megszűnt.

Félreértés ne essék, nem fogadom kitörő örömmel, amikor hajléktalanok összeszarják és összehugyozzák a parkokat és a tereket, amikor a saját mocskukban fetrengenek a járdán és a kapualjakban. No de azt gondolni, hogy razziaszerű begyűjtésekkel, elzárással és kitelepítéssel ki lehet pipálni a problémát, hát, mit mondjak, szimplán ostobaságra vall. De még ha csak arra vallana. Mert itt rég nem arról van szó, hogy megoldást kell találni a problémára. Mert erre a problémára érzésem szerint nincs megoldás. Nincs és kész. Ezt mindenki tudja, de természetesen senki nem meri bevallani. Lehet ide-oda dugdosni a hajléktalanokat, lehet „megtisztítani” tőlük a közterületeket, mint a kutyaszartól, de attól még nem oldódik meg semmi, legfeljebb nem lesznek szem előtt. És hol lesznek akkor? Hát hol,

koncentrációs táborokban, hol máshol. Legfeljebb majd nem így hívják őket.
Adminisztrálnom kéne.

E pillanatban százhusz ember alszik itt pincétől padlásig, a szerencsésebbek ágyakon, a kevésbé szerencsések a padlóra ledobott matracokon. Végző soron mindegy, hogy hol, mert mind az ágyakban, mind a matracokban hemzsegek a poloskák. Kora hajnalban az érzékenyebbje már fel-alá sétál az udvaron és veszettül vakarózik, de rosszul teszi, mert a vakarástól csak még inkább viszket és zsibog a sok forrón lüktető, kemény göb. A poloskák kiirthatatlanok, hiába a kreatív gázmesterek újabb és újabb gyilkos mixtúrái, ezek a rovarok immunisak a legtöbb elegyre. És a hajléktalanok amúgy is maguk hozzák be az utánpótlást a csomagjaikban.

Kiirthatatlanok.

(Hosszú csöngetés)

Maguk hozzák be az utánpótlást a csomagjaikban.

Megint valaki.

(Szociális munkás el)

(Fény a színpad hátsó részén lógó, eddig homályban lévő hatalmas, négy-öt méteres nejlontáskára. Motozás a fenekén. Késpenge vág rajta belülről rést. Jóska dugja ki a fejét, óvatosan körbekémlél, majd amikor látja, hogy szabad a pálya, kimászik. Ili követi, mindkettejükénél szatyrok. Riadtan bemásznak az asztal alá, meglapulnak)

I/3

(Rendőrségi kihallgatószoza. Neonfény. A középkorú F. Sándor egy széken ül. Öltözéke elhanyagolt. A két civil ruhás rendőr föl-alá járkál. Az egyes számú az idősebb. A fiatalabb rendőr F.-fel nagyjából egyidősnek látszik, bár kevésbé kiéltek a vonásai. Mindhárman holtfáradtnak tűnnek)

NYOMOZÓ 1

Maga a csepeli Eperföldön élt sokáig, ugye?

F. SÁNDOR

Egy ideig.

NYOMOZÓ 2

Mennyi ideig?

F. SÁNDOR

Nem tudom.

NYOMOZÓ 2

Nem tudja?

F. SÁNDOR

Laktam én mindenfelé.

NYOMOZÓ 1

Mesélje el, merre!

F. SÁNDOR

Kispesten.

NYOMOZÓ 2

És még hol?

F. SÁNDOR

A letelején a Nyugati-aluljáróban.

NYOMOZÓ 1

És azután?

F. SÁNDOR

Szállókon.

NYOMOZÓ 2

Mióta él az utcán?

F. SÁNDOR

Nyolc éve.

NYOMOZÓ 1

Az Eperföldön mennyi ideig élt?

F. SÁNDOR

Közbe-közbe.

NYOMOZÓ 1

Tudja maga, hogy miért van itt?

F. SÁNDOR

Mert összeverekedtem az Imrével az Izsákiban.

NYOMOZÓ 1

Nem azért van itt. Azért van itt, mert ölt.

F. SÁNDOR

Este láttam az Imrét.

NYOMOZÓ 1

Ismeri maga Stojant?

F. SÁNDOR

Nem ismerek ilyen nevű embert.

NYOMOZÓ 1

Ne hazudjon!

NYOMOZÓ 2

Tudjuk, hogy ismeri.

F. SÁNDOR

Nem ismerem.

NYOMOZÓ 2

Ha a nyilvánvaló tényeket is letagadja, csak ront, és véletlenül se javít a helyzetén.

NYOMOZÓ 1

Még egyszer megkérdezem: ismeri Stojant?

F. SÁNDOR

(hallgat)

NYOMOZÓ 2

Feleljen!

F. SÁNDOR

Látásból.

NYOMOZÓ 1

Látásból.

F. SÁNDOR

(hallgat)

NYOMOZÓ 2

Szóval látásból ismeri.

F. SÁNDOR

Igen.

NYOMOZÓ 1

És akkor mért tagadta le az előbb, hogy ismeri?

F. SÁNDOR

Csak.

NYOMOZÓ 2

Csak?

F. SÁNDOR

Mert gyűlölöm.

NYOMOZÓ 1

Ha csak látásból ismeri, hogyan gyűlölheti?

F. SÁNDOR

Ismerem.

NYOMOZÓ 2

Miért gyűlölöd?

F. SÁNDOR

Mert egy gané.

NYOMOZÓ 1

Hogy érti ezt?

F. SÁNDOR

Átvert.

NYOMOZÓ 2

Átverte?

F. SÁNDOR

Igen. Átvert.

NYOMOZÓ 1

Hogyan verte át?

F. SÁNDOR

Pénzzel.

NYOMOZÓ 1

Mesélje el, mi történt!

F. SÁNDOR

Kölcsönadtam neki.

NYOMOZÓ 2

Mennyit?

F. SÁNDOR

Húszezer forintot.

NYOMOZÓ 1

Honnan volt magának húszezer forintja?

F. SÁNDOR

Dolgoztam.

NYOMOZÓ 1

Mit dolgozott?

F. SÁNDOR

Birkákat őriztem egy tanyán.

NYOMOZÓ 1

Hol?

F. SÁNDOR

Cegléd mellett.

NYOMOZÓ 2

Mikor volt ez?

F. SÁNDOR

Tavaly nyáron.

NYOMOZÓ 1

És mért adott kölcsön Stojannak?

F. SÁNDOR

Kért tőlem.

NYOMOZÓ 1

De ha egyszer gyűlöli.

F. SÁNDOR

Megfenyegetett.

NYOMOZÓ 2

Megfenyegette?

F. SÁNDOR

Meg.

NYOMOZÓ 1

Mivel fenyegette meg?

F. SÁNDOR

Hogy elvágja a torkomat.

NYOMOZÓ 2

Ha nem ad neki kölcsön húszezret.

F. SÁNDOR

Igen.

NYOMOZÓ 2

És akkor adott neki.

F. SÁNDOR

Adtam.

NYOMOZÓ 2

Kölcsön.

F. SÁNDOR

Úgy mondta.

NYOMOZÓ 1

De akkor nem csak látásból ismeri.

F. SÁNDOR

Ismerem. Mindenki ismeri az Eperföldön.

NYOMOZÓ 2

Mindenki?

F. SÁNDOR

Persze.

NYOMOZÓ 1

Sejti már, hogy mért hoztuk be?

F. SÁNDOR

Összeverekedtem az Imrével az Izsákiban.

NYOMOZÓ 1

Nem. Azért van itt, mert ölt.

F. SÁNDOR

Én nem bántottam senkit!

NYOMOZÓ 2

Stojan maga ellen vallott.

NYOMOZÓ 1

Vádalku fejében.

F. SÁNDOR

Hazudott!

NYOMOZÓ 1

Azt vallotta, maga ölte meg azt a négy embert, akiket a héten találtunk meg az Eperföldön.

F. SÁNDOR

Nem igaz.

NYOMOZÓ 1

Stojan maga ellen vallott.

F. SÁNDOR

Ártatlan vagyok.

NYOMOZÓ 1

Maga ott lakott az Eperföldön.

F. SÁNDOR

Egy ideig.

NYOMOZÓ 2

Mennyi ideig?

F. SÁNDOR

Pár hétig, nem sokáig.

NYOMOZÓ 2

Mikor?

F. SÁNDOR

Közbe-közbe.

NYOMOZÓ 1

Legutóbb mikor?

F. SÁNDOR

A nyár elején.

NYOMOZÓ 2

Kikkel töltötte ott az idejét?

F. SÁNDOR

Mikor kivel.

NYOMOZÓ 1

Stojannal?

F. SÁNDOR

Stojan nem lakott kinn.

NYOMOZÓ 2

Akkor kivel?

F. SÁNDOR

Ilivel, Jóskával.

NYOMOZÓ 1

Velük is éjszakázott?

F. SÁNDOR

Előfordult.

NYOMOZÓ 2

Mi Jóska vezetéknéve?

F. SÁNDOR

Fogalmam sincsen.

NYOMOZÓ 2

És Ilié?

F. SÁNDOR

Nem tudom.

NYOMOZÓ 1

Milyen sűrűn járt ki Stojan az Eperfüldre?

F. SÁNDOR

Sűrűn.

NYOMOZÓ 2

Naponta?

F. SÁNDOR

Néha naponta. Néha hetente.

NYOMOZÓ 2

Jóskáéktól is szedett el pénzt Stojan?

F. SÁNDOR

Szedett hát.

NYOMOZÓ 2

Mennyit?

F. SÁNDOR

Keveset.

NYOMOZÓ 1

Stojan azt vallotta, hogy maga tette el láb alól azt a négy embert.

F. SÁNDOR

Hazudott!

NYOMOZÓ 2

Nézze, Stojannak már mindegy, ő amúgy is ülni fog. Másért.

F. SÁNDOR

Én soha nem bántottam senkit!

NYOMOZÓ 1

Tud valakit, aki maga mellett vallana?

F. SÁNDOR

Ili.

NYOMOZÓ 2

Tud maga valamit a gyilkosságokról?

F. SÁNDOR

Nem.

NYOMOZÓ 1

Ili tud valamit a gyilkosságokról?

F. SÁNDOR

(hallgat)

NYOMOZÓ 2

Nézze, ha nem válaszol, azzal csak ront, és véletlenül se javít a helyzetén.

F. SÁNDOR

Nem.

NYOMOZÓ 1

Mit nem? Ili sem tud semmit?

F. SÁNDOR

Az első fagyállót ivott.

NYOMOZÓ 2

Fagyállót?

F. SÁNDOR

Azt.

NYOMOZÓ 2

Hogy ihat valaki fagyállót?

F. SÁNDOR

Azt hitte, vodka.

NYOMOZÓ 2

A fagyállóra?

F. SÁNDOR

Hullarészeg volt.

NYOMOZÓ 2

Hogy hívták?

F. SÁNDOR

Rókának.

NYOMOZÓ 1

Megitta és meghalt.

F. SÁNDOR

Meg.

NYOMOZÓ 1

Maga ott volt?

F. SÁNDOR
Nem.

(Az első nyomozó kirúgja F. alól a széket. A férfi mozdulatlanul összegörnyed a földön)

NYOMOZÓ 1
Honnan volt magának húszezer forintja?

(nincs válasz)

Pásztor volt, rendben. Én véletlenül ceglédi vagyok. Pontosan hol volt az a tanya?

(nincs válasz)

Feleljen!

(nincs válasz)

(Kétoldalt hátul megjelennek a narrátorok)

ZENÉSZ
Ha elkóborolt egy állata ennek a pásztornak, otthagyta-e érte a többit, hogy megkeresse?
ÚJSÁGÍRÓ

Ott. A kutyára hagyta őket.

ZENÉSZ

És aztán megkerült-e az az egy?

ÚJSÁGÍRÓ

(a fejét rázza)

ZENÉSZ

Odaveszett?

ÚJSÁGÍRÓ

Dühében agyonütötte a kutyát is, mert az szétszedett két tyúkot, amíg ő távol volt.

NYOMOZÓ 1

Feleljen!

F. SÁNDOR

Megfenyegetett.

(Nyomozó 1 int a társának, mire az fölállítja a széket)

NYOMOZÓ 1
Üljön föl, ne fetrengjen itt!

F. SÁNDOR

(visszaül a székre)

Megfenyegetett, hogy elvágja a torkomat.

NYOMOZÓ 2

Ha beszélni mer?

F. SÁNDOR

(bólint)

NYOMOZÓ 1

Az első fagyállót ivott, róla mindenki tudott az Eperföldön.

F. SÁNDOR

Igen.

NYOMOZÓ 2

És a másik három?

F. SÁNDOR

Stojan tette.

NYOMOZÓ 1

Miért? Mi volt az indítéka?

F. SÁNDOR

(hallgat)

NYOMOZÓ 1

Mondjon három nevet.

F. SÁNDOR

Milyen nevet?

NYOMOZÓ 2

Az áldozatokét.

F. SÁNDOR

Nem ismertem őket.

ZENÉSZ

Hangot adok szent meggyőződésnek,

Hogy a társadalom pusztá fikció,

Sőt, koholmány,

Konstrukció, amit gyáva írók ötöltek ki,

Úgy hitték, a démonjaik ellen –

F. SÁNDOR

Én csak hébe-hóba laktam az Eperföldön.

ZENÉSZ

(torzuló hangon)

Valójában Társadalom,

Természet egyként

Chaos édesgyermekai,

És bár nem zabálta őket föl,

Mi mégis úgy jártunk, mintha megtette volna,

Amiképpen Szaturnusz is fölfalta a lányait és a fiait,

Hogy aztán kiokádhassa őket,

Hogy legyőzhessék, és legvégül mégis

Ő győzedelmeskedjék mindannyiukon

2130

Kaotikus

Keresztény évvel.

(Teljes sötét)

ÚJSÁGÍRÓ

(a sötét színpad szélére áll)

Phrügia királya elorozza az istenek eledelét, majd megöli elsőszülött fiát, és a lopott holmi helyett feltálalja az isteneknek. Ők azonban fölismerik az ételt, csak Démétér eszik az egyik lapockából. Az istenek lesújtanak Stojanra, és egy bőven termő gyümölcsfához kötik a Hádész vizekkel körülvett közepén, szomjazzon, éhezzen, míg a feje fölé a gyöngé gallyakra egy méretes követ tesznek. Lányának tizenkét gyermeke van, hát kérkedik az asszony az istenek előtt termékenységével, mire büntetésből Apollón és Artemisz tizenkét nyílveendővel leteríti mind a tizenkét gyereket. Az őrző anya önnön szobrává változik, amely minden koranyáron sírásra fakad. Stojan unokája, az ebédre föltálat gyerek fia elcsábítja fivére, Atreusz feleségét. Atreusz bosszúból levágja a házasságtörésből született három gyereket, és hússal és vérrel vendégeli meg bűnös testvérét, aki később erőszakkal magáévé teszi tulajdon lányát. A vérfertőzésből született fiú, akit apja a nagyapja után Stojannak nevez el, megöli nagybátyját, Atreuszt. Atreusz fia, Agememnon feleségül veszi Klütaimnézstrát, öccse, Menelaosz pedig Klütaimnézstra hűgát, Helenét. Párisz elcsábítja Helenét. Trójába szöknek. Kitor a háború. Egy jóslat szerint Agememnon és Klütaimnézstra lányának kell a háború első áldozatának lenni. Az anya ellenkezik, de az apa elfogadja az istenek döntését, és lefejezti a lányt. Klütaimnézstra Stojannal, apósa gyilkosával osztja meg hatalmát és ágyát, és amikor tíz évvel később Stojan hazatér a feleségéhez Trója alól, Klütaimnézstra és Stojan a fürdőben hálót vetnek ki rá, és karddal, bárdal legyilkolják. Elektra, Agememnon kisebbik lánya menekíti meg Stojan kardjától öccsét, Oresztészt, majd anyja házában a cselédek cselédjeként húsz évet vár a visszatérésére. Az anya pedig húsz hosszú éven át ugyanazt az álmod látja: egy kígyó tejet és mérget szopik a melléből. A huszadik esztendőben Stojan visszatér, és áldozati bárdal megöli Stojant, majd utána a tulajdon szülőanyját, aki fedetlen mellekkel áll előtte, és a pusztá életéért könyörög.

(Újságíró el. Kigyullad egyetlen lámpa. A zenész és a rabruhás F. ülnek egymással szemközt egy asztalnál, a színpad többi része homályban; az asztal közepén a ráirányított lámpa alatt nejlonszatyor hever, a tartalma nem látszik)

F. SÁNDOR

Amikor ráébredtem, hogy mindenem odalett, úgy éreztem, mintha az lett volna a levegőben, hogy bármi megtörténhet.

ZENÉSZ

Bármi? Hogy érti ezt? Kifejtené egy kissé részletesebben?

F. SÁNDOR

Úgy éreztem, valaminek vége, vége annak, ami az addigi életem volt.

ZENÉSZ

És mit gondolt, mi kezdődik el helyette?

F. SÁNDOR

Arról fogalmam sem volt.

ZENÉSZ

Mégis.

F. SÁNDOR

Szabadnak éreztem magam.

ZENÉSZ

Szabadnak?

F. SÁNDOR

Igen.

ZENÉSZ

És a családja? Hogyan gondolt akkor rájuk, amikor ilyen szabadnak érezte magát?

F. SÁNDOR

Sehogy.

ZENÉSZ

Ekkor lett hajléktalan.

F. SÁNDOR

Egy darabig kint laktam a hobbikertünkben. Nyár volt. Volt a telken egy kis ház, még az apósommal építettük.

ZENÉSZ

A kertet is gondozta?

F. SÁNDOR

Abban az évben még igen.

ZENÉSZ

Mit termelt?

F. SÁNDOR

Krumplit. Hagymát. Répát. Tököt. Mindent. Gyümölcsfák is voltak.

ZENÉSZ

Mennyi ideig lakott kinn?

F. SÁNDOR

Őszig.

ZENÉSZ

És utána?

F. SÁNDOR

Volt egy nőm. Hozzá költöztem.

ZENÉSZ

Hogy nézett ki ez a kertilak?

F. SÁNDOR

Volt egy beton alapja, benne a deszkákkal fedett krumplisgödör. Az is ki volt betonozva. Jól meg volt csinálva. Faoszlopok álltak ki a betonból, arra volt felszögelve körben a farostlemez. Kívül CK-lapokkal volt burkolva. A tetején hullámpala.

ZENÉSZ

Lapostető?

F. SÁNDOR

Persze.

ZENÉSZ

Rendes ágy is volt benne?

F. SÁNDOR

Ágy, rendes asztal, két szék, meg egy kiszuperált hűtő, amiben a kaját tartottuk, hogy az egerek meg ne zabálják. Külön, hátul volt a szerszámoskamra.

ZENÉSZ

A barátnőjénél mennyi ideig lakott?

F. SÁNDOR

Fél évig.

ZENÉSZ

Megszakadt a kapcsolat?

F. SÁNDOR

Meg.

ZENÉSZ

Miért?

F. SÁNDOR

Kidobott.

ZENÉSZ

Miért?

F. SÁNDOR

Ittam.

ZENÉSZ

Ezután hová került?

F. SÁNDOR

Az egyik haverom meggyőzött, menjek föl vele Pestre dolgozni.

ZENÉSZ

Hol laktak?

F. SÁNDOR

Munkásszállón.

ZENÉSZ

Hányan voltak egy szobában?

F. SÁNDOR

Öten.

ZENÉSZ

És mit dolgozott?

F. SÁNDOR

Kőműves a szakmám.

ZENÉSZ

A családjával, a gyerekével egyáltalán nem is tartotta ezután a kapcsolatot?

F. SÁNDOR

Nem.

ZENÉSZ

Mikor látta őket utoljára?

F. SÁNDOR

A válóper napján.

ZENÉSZ

A fia is ott volt a bíróságon?

F. SÁNDOR

Nem.

ZENÉSZ

Akkor őt hol látta?

F. SÁNDOR

Amikor eleget ittam, gondoltam egyet, és kigyalogoltam a házunkhoz. Már sötétedett.

Bemásztam hátul a kertbe. A kutya persze ismert. Előrementem, és benéztem a bokrok mögül a konyhaablakon.

ZENÉSZ

És mit látott?

F. SÁNDOR

A fiamat meg az asszonyt.

ZENÉSZ

Hány éves volt ekkor a fia?

F. SÁNDOR

Azt hiszem, nyolc.

ZENÉSZ

Azt hiszi?

F. SÁNDOR

Nyolc.

ZENÉSZ

És milyen érzés volt látnia őt?

F. SÁNDOR

Rossz.

ZENÉSZ

Kifejtené?

F. SÁNDOR

(fölkáll, leveszi az ingjét. Fura görbe vonalakkal van teletetoválva a felsőteste)

Nézze csak –

ZENÉSZ

Mik ezek magán?

F. SÁNDOR

Találtam egyszer egy jókora csiperkét a kispesti erdőn. Félbevágtam, és láttam, hogy tiszta kukac. Az jutott akkor eszembe, hogy előre megrajzolom a férgeknek a nyomvonalat.

Javaslatokat teszek nekik már jó előre. Az egyik öreg hómlessz tudott tetoválni. A seregben tanulta. Még aznap este meg is csináltuk. Mit hozott nekem?

ZENÉSZ

Én? Semmit.

F. SÁNDOR

Hát ez a táska?

ZENÉSZ

Valaki itt hagyhatta.

F. SÁNDOR

Ne szórakozzon velem!

ZENÉSZ

Nyugodtan nézzen bele.

F. SÁNDOR

Maga szórakozik velem?

ZENÉSZ

Nézzen csak bele!

F. SÁNDOR

Nem nézek.

ZENÉSZ

És mi lesz, ha a férgek nem fogadják el a javaslatát?

F. SÁNDOR

Az azt jelenti, hogy halhatatlan vagyok.

ZENÉSZ

Legföljebb a lelke, nem?

F. SÁNDOR

Mi maga, pap?

ZENÉSZ

Nem vagyok pap. Mi történt a kolosszális gombájával?

F. SÁNDOR

Miután kész lett a tetoválás, az öreg hómlessz megsütötte, és együtt bezabáltuk. Finom volt.

Másnap pedig kiszartam a kukacokat.

ZENÉSZ

Árulja el, élnek még a szülei? Mit szólnak magához?

F. SÁNDOR

(visszaveszi az inget)

Tíz éves voltam, amikor az apám meghalt. Tizennyolc, amikor az anyám.

ZENÉSZ

Testvérei vannak?

F. SÁNDOR

Nem tartjuk a kapcsolatot.

ZENÉSZ

Térjünk vissza a fiához. Beszéljen a hozzá fűződő viszonyáról.

F. SÁNDOR

Sokszor elvertem, rossz kölök volt. Az anyja volt neki a minden.

ZENÉSZ

Egyáltalán nem is érdeklődött utána, hogy azóta mi történt vele? Hogy mire vitte?

F. SÁNDOR

Örüljön neki a gyerek, hogy nem.

ZENÉSZ

Rendben, hagyjuk. Pesten mennyi ideig dolgozott?

F. SÁNDOR

Másfél évig.

ZENÉSZ

Építkezéseken.

F. SÁNDOR

Így van.

ZENÉSZ

Hogyan lett ennek az időszaknak vége?

F. SÁNDOR

Egyre több lett a román.

ZENÉSZ

Román?

F. SÁNDOR

Erdélyiek. Fillérekért jöttek át dolgozni, mi meg nem kellettünk.

ZENÉSZ

Nem kapott többé munkát az építkezéseken?

F. SÁNDOR

Nem.

ZENÉSZ

Alkoholproblémái nem voltak ebben az időben?

F. SÁNDOR

A főnökeimnek voltak velem problémái.

ZENÉSZ

Maga büszke ember.

F. SÁNDOR

Az vagyok.

ZENÉSZ

Tulajdonképpen ekkor lett hajléktalan.

F. SÁNDOR

Igen.

ZENÉSZ

Hány éve ennek?

(egy nagytót vesz elő a zsebéből)

F. SÁNDOR

Lassan tíz.

ZENÉSZ

Tényleg nem akar belenézni a táskába?

F. SÁNDOR

Nem.

ZENÉSZ

Csak nem fél?

F. SÁNDOR

Nem.

ZENÉSZ

Akkor nézzen bele!

(Odanyújtja a nagytót, F. elveszi, belenéz a táskába)

(Fény lassan le)

(Fény a színpad hátsó sarkába, ahol romokban hever az első jelenet viskója. Érkezik Ili és Jóska szatyrokkal a kézben, megállnak, körbenéznek. Fény le)

(Fény az asztalra)

F. SÁNDOR

Ili! Jóska!

(Fény le)

(Fény a színpad hátsó sarkába. Jóska és Ili a romok között turkálnak)

JÓSKA

Rohadjanak meg –

ILI

Mindent elvittek, Jóska –

JÓSKA

A cigányok voltak, Ili –

ILI

Tiszta sár a szőnyeg, Jóska –

JÓSKA

A cigányok sárból vannak, Ili –

ILI

Rohadjanak meg –

JÓSKA

(fölkapja a fejét)

Valaki jön –

(Ketten sietve el, fény le)

(Fény az asztalra. F. fölpattan, majd határozottan a földre tapos egyszer, és még egyszer, aztán visszaül a székére)

(Teljes sötét)

II/1

(A színpad közepén fél méterszer fél méteres alapú, két és fél méter magas fekete hasáb. Előtte hosszú asztal, nagy lakoma romjaival rakottan. Az asztal két végében egy-egy égő kandeláber, körülötte tíz-tizenkét szék, össze-vissza, mintha csak most álltak volna föl a vendégek. A narrátorok ülnek az asztalnál, mindketten rizs poros parókában, elegáns öltönyben vagy frakkban, nyakkendő nélkül)

ÚJSÁGÍRÓ

A demokráciában a nagy veszélyt az egyenlőség hamis princípiuma jelenti.

ZENÉSZ

Tömegek szomjaznak a sötét szabadságot, nem gondolja?

ÚJSÁGÍRÓ

Én nem hiszek egyenlőségben.

ZENÉSZ

De hitt benne!

ÚJSÁGÍRÓ

Az udvariasság, ha nincsen célja, gyanús, barátom.

ZENÉSZ

Mire gondol?

ÚJSÁGÍRÓ

Sérti a demokratát.

ZENÉSZ

Mert célzást lát benne?

ÚJSÁGÍRÓ

Ingerli a kisebbségi komplexusát.

ZENÉSZ

A demokrata a szavazófülke homályában önmagára voksol, nemde?

ÚJSÁGÍRÓ

A félelem jó eszköz!

ZENÉSZ

Az erőszak, amely énbélém ivódott, érzéki –

ÚJSÁGÍRÓ

Ismerje el, ahhoz, hogy a félelmet működésében tartsuk –

ZENÉSZ

Érzéki és intellektuális.

ÚJSÁGÍRÓ

Igazán nagy ijedelem szükségeltetik!

ZENÉSZ

Tehát?

ÚJSÁGÍRÓ

Mit gondol?

ZENÉSZ

Vér?

ÚJSÁGÍRÓ

Úgy van!

ZENÉSZ

De mégis!

ÚJSÁGÍRÓ

Vérnek kell folynia!

ZENÉSZ

Nem gondolja, rájön majd egyenként a nép is, hogy a választottaik ölelésétől lettek hullaszagúak?

ÚJSÁGÍRÓ

Versailles miből épült föl, mit gondol?

ZENÉSZ

Hát persze, de mondja meg nekem, nem a fejétől bűzlik-e a hal?

ÚJSÁGÍRÓ

A történelem ezerarcú, és gyakorta az utolsó lesz itt az első, drága barátom! Egyen egy kis epret.

ZENÉSZ

Köszönöm.

(Epret esznek egy tálból)

ÚJSÁGÍRÓ

Képzelve el a kertet, ahol termett! Vakoknak való kert.

ZENÉSZ

Vakoknak?

ÚJSÁGÍRÓ

Szefgűk csípős illata igyekszik túlharsogni benne a rózsák protokoll-illatát és a kert sarkaiban hízó magnóliák olajos szagát.

ZENÉSZ

A maga kertje?

ÚJSÁGÍRÓ

De a nagy illatpárbaj alatt ott érezni a rothadó epret, az édeskés ibolyákat és a mirtusz csecsemőszagába keveredő mentát is. Képzelve csak el! És a magas kőfalon túlról a narancskert bomló virágainak illatát.

ZENÉSZ

Melyik birtokán van?

ÚJSÁGÍRÓ

Vakoknak való helyen, ahol a látást állandóan megsérti valami.

ZENÉSZ

Ez az eper mindenesetre csodálatosan jóízű.

ÚJSÁGÍRÓ

Párlat is készül belőle.

ZENÉSZ

Abból most már nem kérnék, ha meg nem sértem.

ÚJSÁGÍRÓ

Mennyi az idő, mondja, barátom?

ZENÉSZ

(előveszi, fölkatintja a zsebóráját)

Háromnegyed öt.

ÚJSÁGÍRÓ

Már virrad.

ZENÉSZ

Nem akarná látni?

ÚJSÁGÍRÓ

A napkorongot. Akarom.

ZENÉSZ

Magam nyitok ablakot.

(fölszár, oldalt széthúzza egy függönnyt, kinyit egy ablakot. Sárgás fény vág be a színpadra, egészében megvilágítva a nagy fekete hasábot)

ÚJSÁGÍRÓ

(az ablakhoz megy)

Nézze a Vénuszt, milyen áttetszően és nedvesen fénylik!

ZENÉSZ

Mint a virágjából kibomló szőlőszem! De már hallani a napszekér robogását.

ÚJSÁGÍRÓ

A földalattit hallja.

ZENÉSZ

Az első szerelvény.

ÚJSÁGÍRÓ

Minek a nagy napja virrad meg itt, tudja?

ZENÉSZ

Párizs.

ÚJSÁGÍRÓ

Nem Szaturnusz kora volt-e az utolsó aranykor?

ZENÉSZ

Ritka nemes boroktól vagyunk részegek.

(Lassan erősödni kezd a beáramló fény)

Harminchatezer nemesi család és nyolcvanezer pap él ebben az országban. Őröl, csak őröl a város. Rájuk van gondja.

ÚJSÁGÍRÓ

Nem fázik?

ZENÉSZ

Rájuk lesz gondja.

ÚJSÁGÍRÓ

Lehül a levegő napkeltekor.

ZENÉSZ

Nem is látszik még a napkorong.

ÚJSÁGÍRÓ

Csak a visszfénye.

ZENÉSZ

Miért hül le a levegő?

(Erős sárgás fény, amely egy darabig nem fokozódik)

ÚJSÁGÍRÓ

Az elcsöppenő harmattól.

(Auróra lebben be vakító fénnel az ablakon át, fehér tüllruhában, gyöngyökkel, akár egy mennyasszony. A két férfi térdre esik, szeme elé kapja a kezét. Finom basso continuo szólal meg)

AURÓRA

(recitativo)

Auróra, a Nap húga vagyok,
S ha vaksötét is van szemeitekben,
Bevilágíthatatlan éjszaka,
Sötéteitekben én vagyok
A rendező közép
És nem az éber földteke,
Mely kéklőn elforogva
Úgy takarja bátyám elől homályba
Folyton fogyatkozó félgömbjét,
Hogy ami pontozott ütemnek tetszik itt,
Hol szennyesen nő Párizs
Bele a féktelen nappalba
Felhők, bérpaloták között,
Az puszta áradó zene, ritmustalan.
A Nap húga, Auróra vagyok.

(A két férfi a fekete oszlophoz kúszik)

Az árnyékokot maga a sötétség
Földre dőlt oszlopa, ti magas férfiak!

(Az oszlopba fogódzva fölállnak)

Keljetek föl, de árnyékostól,
Keljetek föl, ti erős férfiak!

(Teljes sötét)

II/2

(Szikár, ősz, szakállas, feketebe öltözött öregember ül a fekete oszlop tövében. Más díszlet nincs a színen)

VAK ÖREGEMBER

A bolgárkertészek egykori eperföldjeit
Fölverte az ártéri bozót.
Puhafás, sűrű erdő verte föl
A kertészek hajdani eperföldjeit.
Mi tisztásokat vágunk bele,
És fölépítettük a kalyibáinkat,
Mintha akaratlanul is egy új országot
Akarnánk építeni, egy majdan hatalmas országot,
Mint az észak-amerikai pionírok egykoron.
Új ez az ország itten.
És új a szemem,
De nemcsak a szemem új,
Az arcom is új.
Kikötöztek egy fához,
Kilőtték légpuskával a szememet,
És a pofacsontomat eltörték a többi pionírok.
Észak-Csepelen megszűnt
A magassági korlátozás.
Észak-Csepelen végre
Budapesti felhőkarcolók épülhetnek:
Újabb és újabb csupa-üveg tornyok.
A kitermelt föld helyén,
Ott, hol élve voltam eltemetve,
Miután kilőtték a szememet
És a pofacsontomat eltörték,
Most egy felhőkarcoló mélygarázsa tátong.
Ha fölállnék, és a kezem kinyújtanám,
Volnék akkora, mint egy kivilágítatlan felhőkarcoló,
Melyben úgy gyült meg az éj,
Mint elsüllyedt csónakban az iszap.

(A monológ közben érkezik az újságíró, megáll az oszlop mellett. Ahogy az öreg befejezte, erős neonfények gyúlnak föl)

ÚJSÁGÍRÓ

A csepeli szigetcsúcs, vagyis a Duna és a ráckevei Duna-ág által közrefogott térség ma még jelentős részben beépítetlen terület. De jó ütemben haladunk. A Rákóczi-hídtól délre eső két nagy városszerkezeti egység a Kvassay útig és a zsilipig bevásárlóközpontként, nemzetközi kereskedelmi centrumként, és irodaházak együtteseként működik majd. Túl vagyunk a válságon. És bár a piac még egy jó darabig nem lesz olyan, mint régen, nem várhattunk tovább. A hosszú évek óta jelentkező befektetői szándéknak engedve itt nő ki a földből Budapest első felhőkarcolós övezete. A Csepel-sziget csúcsának a Szabadkikötőig terjedő nyugati része közparkká alakul, lehúzódva a ráckevei Duna-ág mentén egészen a Bolgárkertész-öbölig. A korszerű központi szennyvíztisztító már a korábbi évtizedben elkészült. Nincs szaga. Tehát: a Duna két ága által közrefogott sík, szabad területen, közvetlen vízparti kapcsolattal lakó- és irodaházakat építünk. A terület vonzerejét nagyban növeli a kialakított lagúnarendszer. A lagúnapark lakóházai, lakásai egyrészt közvetlenül kapcsolódnak majd a vízparthoz, másrészt valamennyi szolgáltatási és kereskedelmi egységgel föl lesznek szerelve. A lagúnarendszerben kapnak helyet a vízisportok létesítményei: az evezőspálya, a csónakázótó, az uszoda, a strandfürdő, de evezőklub és egy nagy, komplex sportközpont is szerepel az elfogadott tervek között. Mivel jelentős kiterjedésű zöldfelületek maradnak a területünkön, egy nagy helyigényű golfpályát is ki fogunk itt alakítani. Bár, ami az ütemtervet illeti, ez még a jövő zenéje.

(A monológ közben érkezik a harmadik jelenet két rendőre, és a karjánál fogva kihúzzák a színről az öreget)

(Érkezik a zenész, tanácstalanul tekintgetve körbe)

ÚJSÁGÍRÓ

Keres valamit?

ZENÉSZ

A kocsimat.

ÚJSÁGÍRÓ

Milyen kocsit volt?

ZENÉSZ

Nem látom sehhol.

ÚJSÁGÍRÓ

De hát hol tette le?

ZENÉSZ

Itt valahol. Nem messze a lifttől.

ÚJSÁGÍRÓ

Három liftünk van.

ZENÉSZ

Roszul vagyok a mélygarázsokban.

ÚJSÁGÍRÓ

Klausztrrofóbia?

ZENÉSZ

Teremgarázsfóbia. Valamiféle agorafóbia. Vagy más. Nem tudom.

ÚJSÁGÍRÓ

Milyen kocsit keresünk?

ZENÉSZ

Roszul vagyok, borzalommal tölt el a tudat, hogy Budapest legmagasabb épülete alatt vagyok bezárva a föld gyomrába. Maga szerint ez klausztrrofóbia? A liftekben semmi bajom.

ÚJSÁGÍRÓ

A stábunkhoz tartozik?

ZENÉSZ

Hol a faszban van az autóm?

ÚJSÁGÍRÓ

Milyen autó volt?

ZENÉSZ

Land Rover. Sötétkék.

ÚJSÁGÍRÓ

Olyat itt nem látok.

ZENÉSZ

Én se.

ÚJSÁGÍRÓ

Ismerem én magát?

ZENÉSZ

Én tudjam?

ÚJSÁGÍRÓ

Ha már így összetalálkoztunk, árulja el, legyen szíves, ki maga, és mit keres az építési területen ilyen későn este.

ZENÉSZ

Építési terület? Holnap költöznek az első bérlők.

ÚJSÁGÍRÓ

Igazolja magát, kérem.

ZENÉSZ

A kocsimat keresem. Maga tudja, miért mázolták feketére ezt az egy oszlopot?

ÚJSÁGÍRÓ

Hogyhogy ezt az egyet?

ZENÉSZ

Nézze csak meg, az összes többi festetlen maradt.

ÚJSÁGÍRÓ

Nem tudom.

ZENÉSZ

Nem ismeri a terveket?

ÚJSÁGÍRÓ

Ki maga?

ZENÉSZ

Maga ki?

ÚJSÁGÍRÓ

Hívjam a biztonsági szolgálatot?

ZENÉSZ

Éppenséggel hívhatná. Itt hagytam az autót valahol a terem közepén. Nem messze a lifttől.

Egészen biztosan. Amúgy az építésziroda ügyvédje vagyok. *(elmormol egy érthetetlen nevet)*

ÚJSÁGÍRÓ

(elmormol egy érthetetlen nevet) A kivitelező cég mérnöke.

(Kezet szorítanak)

(Hangos csattanással kialszanak a fények. Vaksötét)

Bassza meg.

ZENÉSZ

Hát ez?

ÚJSÁGÍRÓ

Elment az áram.

ZENÉSZ

Azt látom.

ÚJSÁGÍRÓ

(meggyújtja a benzines öngyújtóját)

Üljünk be az én kocsimba. Aztán majd kintről visszamegyünk az épületbe. A lépcsőházat most inkább kihagynám.

(Mindketten el. Táwnyító pittyenése a felvillanó indexfényekkel, kocsiajtó csapódik, felzúgó motor, vízszintes reflektorfény stb.)

II/3

(Neonfények. Az öregember közvetlenül a fekete oszlop előtt áll. Más díszlet nincs a színen)

VAK ÖREGEMBER

Egy sötétkék Land Rover hűlt helyén mi látszik?

FÉLKARÚ

(kisétál az oszlop mögül, ősz, görnyedt férfi)

Vak vagy, akár egy biztonsági kamera.

VAK ÖREGEMBER

(ellép az oszloptól)

Mondd meg, egy sötétkék Land Rover hűlt helyén mi látszik?

FÉLKARÚ

Fekete-fehér monitorokon nem látszom.

VAK ÖREGEMBER

Csak a fél karod árnya.

FÉLKARÚ

Egy karom van, nem egy fél.

VAK ÖREGEMBER

A hiányzó karod árnya, az látszik a monitoron.

FÉLKARÚ

Nem.

VAK ÖREGEMBER

Egy cséplőgép árnyéka.

FÉLKARÚ

Mondd meg, milyennek látod ezt a Land Rovert.

VAK ÖREGEMBER

Egy cséplőgép sötétkék árnyéka lapul a karosszériában.

FÉLKARÚ

Mi látszik ebből a monitoron?

VAK ÖREGEMBER

A levágott karod árnyéka.

FÉLKARÚ

Te vak vagy.

VAK ÖREGEMBER

Voltam vak is.

FÉLKARÚ

Hol az a Land Rover?

VAK ÖREGEMBER

A hűlt helye?

FÉLKARÚ

Az autó.

VAK ÖREGEMBER

Itt áll előttem. *(a félkarúra mutat)*

FÉLKARÚ

Vak vagy, mint egy fekete-fehér monitor.

VAK ÖREGEMBER

És mit láatsz rajta?

FÉLKARÚ

A levágott karom árnyékát.

VAK ÖREGEMBER

Jól nézd meg.

FÉLKARÚ

A levágott karom árnya a tarlón.

VAK ÖREGEMBER

Hol látod pontosan?

FÉLKARÚ

(kört rajzol az öreg köré)

Itt.

VAK ÖREGEMBER

És hol a levágott karod?

FÉLKARÚ

Eltűnt.

VAK ÖREGEMBER

Hová?

FÉLKARÚ

A föld alá.

VAK ÖREGEMBER

Hány évesen vágta le a cséplőgép a karod?

FÉLKARÚ

Új volt a gép.

VAK ÖREGEMBER

És a karod árnyéka új volt?

FÉLKARÚ

Épp csak fölkel a nap.

VAK ÖREGEMBER

Épp kel a nap.

FÉLKARÚ

Vak vagy. A föld alatt vagyunk.

VAK ÖREGEMBER

Kitakarták előlem a napot.

FÉLKARÚ

Új volt az ország, mint a gép, amely a karomat levágta.

VAK ÖREGEMBER

Legvénebb köztük maga a karod.

FÉLKARÚ

Még a háború idején születtem.

VAK ÖREGEMBER

(végigsimít egy terepjáró-formát)

Dorombolj nekem, mint egy mentőautó!

FÉLKARÚ

Nem.

VAK ÖREGEMBER

Kórházba vitték a levágott karodat?

FÉLKARÚ

Nem.

VAK ÖREGEMBER

Nem borulhat többé sötétbe ez a mélygarázs.

FÉLKARÚ

Kórházba engem vittek.

VAK ÖREGEMBER

Beköltöznek a bérlők a toronyba, többé nem borul sötétbe a teremgarázs.

FÉLKARÚ

Anyám rettenetesen elvert.

VAK ÖREGEMBER

Miért?

FÉLKARÚ

Mert levágattam a karom.

VAK ÖREGEMBER

A kegyetlenség önmagában szart sem ér.

FÉLKARÚ

(arrébb áll)

Hol az a Land Rover?

VAK ÖREGEMBER

(oda mutat, ahonnan a félkarú ellépett)

Itt.

FÉLKARÚ

Te látsz!

VAK ÖREGEMBER

Árnyék vagyok. Te is.

FÉLKARÚ

Engem élve temettek el.

VAK ÖREGEMBER

Aztán meghaltál.

FÉLKARÚ

Félholtra vertek.

VAK ÖREGEMBER

Te ott voltál, mikor kilőtték a szemem?

FÉLKARÚ

Nem.

VAK ÖREGEMBER

Ott voltál?

FÉLKARÚ

Nem voltam ott.

VAK ÖREGEMBER

Nem láttalak.

FÉLKARÚ

Nem voltam ott.

VAK ÖREGEMBER

Mindenki ott volt.

FÉLKARÚ

Ki?

VAK ÖREGEMBER

A folyó öreg istene.

FÉLKARÚ

Csak akkor voltam ott, amikor engem vertek.

VAK ÖREGEMBER

A kegyetlenség önmagában szart sem ér. A bosszú!

VÉNASSZONY

(kilép az oszlop mögül, törékeny, megviselt ábrázatú nő)

A Róka merre van?

FÉLKARÚ

Nincs itt.

VAK ÖREGEMBER

Bolyong.

VÉNASSZONY

De merre?

FÉLKARÚ

Nem erre.

VÉNASSZONY

Mit ér a bosszú, mondd, Stojan?

VAK ÖREGEMBER

Önnön természetét, Stojan.

VÉNASSZONY

Stojan nem oltja ki Stojant.

FÉLKARÚ

Stojan halott.

VÉNASSZONY

Te vagy halott, Stojan.

VAK ÖREGEMBER

(simogatni kezdi az autót)

Dorombolj nekem, mint egy mentőautó!

VÉNASSZONY

Vemhes. Vigyázz vele!

VAK ÖREGEMBER

Mit hallotok?

FÉLKARÚ

Hogy volna vemhes?

VÉNASSZONY

Halállal viselős.

VAK ÖREGEMBER

Dorombol nekem, mint egy mentőautó.

(Autóriasztó visszhangos vijjogása. Az öregember fölemeli a kezét, a vijjogás hirtelen abbamarad)

VÉNASSZONY

Vemhes. Halállal viselős.

VAK ÖREGEMBER

Fönn a tetőn bolyong a Róka.

VÉNASSZONY

Megyek.

(Indulna, de a félkarú megfogja a kezét)

FÉLKARÚ

Maradj.

VAK ÖREGEMBER

Sunyin meglépett a ravaszdi.

VÉNASSZONY

Előlem?

FÉLKARÚ

Tudod, hány száz méter magas ez a toronyház?

VAK ÖREGEMBER

Jó tömény fagyállót ivott.

VÉNASSZONY

Megyek utána.

FÉLKARÚ

Maradj.

VAK ÖREGEMBER

Menjünk mi is, Stojan.

FÉLKARÚ

Hová akarsz te menni?

VAK ÖREGEMBER

Föl a tetőre.

FÉLKARÚ

Itt a helyed, Stojan.

VAK ÖREGEMBER

Ki mondta, hogy nem lehetek egyszerre itt és máshol?

(Az öreg lehunyja a szemét. A neonok fénye hajnali derengésbe tűnik át. Oldalt beindul egy szélgép. Az öreg kinyitja a szemét, a másik kettő lehunyja)

FÉLKARÚ

Mit láatsz?

VAK ÖREGEMBER

Borzolja a szél a gyepet a mélyben.

VÉNASSZONY

(kinyitja a szemét, körbenéz)

Nincs itt a Róka.

VAK ÖREGEMBER

Olyan, akár egy földre szögezett zöld lobogó.

FÉLKARÚ

(kinyitja a szemét, körbenéz)

Mekkora tornyok!

VAK ÖREGEMBER

Új tornyok.

VÉNASSZONY

Ezen a városon már nem fog átok a föltámadásig.

(megindul a fekete hasáb felé)

FÉLKARÚ

Hová mész?

VAK ÖREGEMBER

Hadd menjen.

VÉNASSZONY

Örködjetek!

(el a fekete hasáb mögé)

FÉLKARÚ

Minek rángattál föl ide?

VAK ÖREGEMBER

Meg akartam nézni a hajnalt.

FÉLKARÚ

Nem is látszik a nap.

VAK ÖREGEMBER

Kitakarják a felhők.

FÉLKARÚ

A szomszéd felhőkarcoló.

VAK ÖREGEMBER

Nincs árnyéka a szomszéd felhőkarcolónak.

FÉLKARÚ

Annak a tetején is állnak.

VAK ÖREGEMBER

Nem áll ott senki.

FÉLKARÚ

Nem. Itt se.

VAK ÖREGEMBER

Itt se áll senki.

(Teljes sötét)

II/4

(Középen, a fekete oszlop helyén másfél méterszer két méteres, húsz centi magas, nyitott üvegtartály földdel teli; Auróra ül rajta teljes díszben. Mögötte ott sorakozik a darab összes szereplője, mind a tizenegyen, a két szélén a nyomozók)

AURÓRA

Én, Auróra, a Nap húga mondom,
Hogy nem a polgári közöny
A legsötétebb eleme
Az érkezőre benépesülő utcáknak,
Az ég felé nyitott utcáknak.
A polgári közöny magában
Veszélytelen. Nem számít.
Az elzárt polgári hálósobákban
Meleg tónusú lámpafénynél
Fénylenek föl a tiszta pórusok.
Nem, én a nincstelenek atavisztikus
Rendjei közt látom a makacsabb,
Ragadós-izamos sötétet.
Beletapad a tenyerük ráncaiba,
Hajukba és szőrszálaik közé tapad,
Arcuk, nyakuk redőibe tapad,
Akár a föld a föltépett szőlőgyökérre,
Amelynek java része lenn maradt a földben.

SZOCIÁLIS MUNKÁS

A kannásbor által kiütött ember megszűnik embernek lenni.

AURÓRA

Én szeretem a Földet.
Reménytelenül hosszúak és üresek
A szaturnuszi hajnalok: ott Auróra öregasszony.
A Marson úgy vöröslik Auróra –

F. SÁNDOR

Megfenyegetett, hogy elvágja a torkomat.

AURÓRA

Akár a vér a gyilkosok kezén.
A Vénuszon Auróra csak udvarhölgy lehet.
De itt a Földön önmagam vagyok: királynő,
Auróra, ki szereti a termő Földet,
Kit a termékeny Föld viszontszeret.

NYOMOZÓ 2

Hajnalban riasztottak.

NYOMOZÓ 1

Épp borotválkoztam, amikor megszólalt a telefon.

NYOMOZÓ 2

Roszul aludtam aznap éjjel.

NYOMOZÓ 1

Roszs alvó vagyok.

NYOMOZÓ 2

Elnémítottam a telefont, és csak a konyhában vettem föl, a barátnőm meg se ébredt.

(A két rendőr odamegy Aurórához)

NYOMOZÓ 1

Tudtam előre, amikor öt előtt öt perccel megszólalt a telefon.

NYOMOZÓ 2

Hogy nehéz nap lesz, azt sejtettem.

NYOMOZÓ 1

Megvágtam magam a zsilettel.

(Leguggolnak, Auróráat nézik)

NYOMOZÓ 2

Olyan volt odakinn a hajnali égbolt –

NYOMOZÓ 1

Ahogy kiléptem a kapun, olyan volt az ég az Üllői út végén –

NYOMOZÓ 2

A puszta földön hevert. Valami bokor alatt. Egy hajléktalan találta meg.

NYOMOZÓ 1

Akár a lány átmetszett nyaka, olyan volt az ég az Üllői út végén.

NYOMOZÓ 2

Egészen úgy festett a habfehér ruhájában, mint akit az esküvőjéről szöktettek meg.

(Finom basso continuo szólal meg)

NYOMOZÓ 1

Másfél éve külön szobában alszunk a feleségemmel. A gyerekek már kirepültek.

NYOMOZÓ 2

Komolyan foglalkoztunk ezzel a szállal, hátha tényleg menyasszony volt. Vasárnap virradóra találták meg. Ellenőriztük az összes házasságkötő termet. Az esküvői szalonokat.

Ruhatervezőket, szabókat. Hiába.

NYOMOZÓ 1

Semmire nem jutottunk.

NYOMOZÓ 2

Még csak a személyazonossága sem derült ki.

NYOMOZÓ 1

Be kellett látnom a kudarcot.

(A rendőrök elkezdik földdel beszórni a lány ruháját)

AURÓRA

(recitativo)

Ma úgy szállt le a földre Auróra,
Mint aki maga helyett érkezett,
Úgy, mint aki végleg megérkezett –
Hajnal helyett a hajnal,
A Nap húga, húga a Holdnak,
Mint aki megbomlott a szerepében,
Mintha a Holdból bomlott volna ki
És nem a Napból Auróra –

(A hátul álló nők hozzáénekelnek a bassóhoz egy szövegtelen tónust)

Halandó halhatatlanok,
A szeretőim számolatlanok –

(A férfiak is hozzábúgnak a bassóhoz egy-egy szövegtelen tónust, több szólamban)

Egyetlen férjem megöregedett,
Vén lett, feltartóztathatatlanul,
S átváltozott ma virradóra,
Átváltozott egy sombokor alatt,
Helyette is csak a földet szereti Auróra,
Az érintésére a magokat kihajtó,
Neki termékeny tájakat.

(A rendőrök gyengéden elfektetik a lányt, így temetik tovább)

(Az aktuális beszélőt/recitálót/éneklőt kísérő szólamok folyamatosak)

ZENÉSZ

(odamegy a lányhoz)

Minden élő külön haláláért esengek.

VAK ÖREGEMBER

(odamegy a lányhoz)

A halál csak halál.

ZENÉSZ

A halálnak halála.

VAK ÖREGEMBER

Halál, mind ugyanaz.

ZENÉSZ

Kioltódás a halálnak halála.

VAK ÖREGEMBER

Akár egy földhöz vágott macskakölyöké –

ZENÉSZ

A halhatatlanság a halálnak halála.

VAK ÖREGEMBER

Aki még vak: ki vak megint.

ZENÉSZ

A kín kioltódása.

VAK ÖREGEMBER

A nap heve a sebben.

ÚJSÁGÍRÓ

(odamegy a lányhoz, letérdel, segít betemetni)

A nap heve a föld alá kerül a friss halottal.

NYOMOZÓ 1

A föld alatt kihül.

ZENÉSZ

Kitör.

ÚJSÁGÍRÓ

Napkitöréseket jóstak mára.

NYOMOZÓ 2

Kik?

ZENÉSZ

Vén augurok.

ÚJSÁGÍRÓ

Madárjósok élcsapata.

ZENÉSZ

Heves napkitöréseket.

ÚJSÁGÍRÓ

Megmozdul alattunk a föld.

ZENÉSZ

Megmozdul a föld a halottal.

ÚJSÁGÍRÓ

A kéregmélyi hőt hívja a nap heve.

ZENÉSZ

A magmát.

ÚJSÁGÍRÓ

Kövüljön rá az otthontalanságra.

ZENÉSZ

Jegyezze el a földi nyomorúságot egy izzó lávagyűrűvel.

ÚJSÁGÍRÓ

Az epicentrumában állunk.

NYOMOZÓ 2

Az epicentrumában?

NYOMOZÓ 1

Minek az epicentrumában?

(Aurórát mostanra teljesen elföldelték, fölállnak)

ILI, JÓSKA, F. SÁNDOR

(több szólamban)

A Hold még fönn van,

A Nap már fönn van!

FÉLKARÚ, ÖREGASSZONY, SZOCIÁLIS MUNKÁS

(több szólamban)

A hajnal két pecsétje

Egymás mellett az égen!

NYOMOZÓ 2

Meneküljünk!

ÖREGASSZONY

Nem jutnál messzire.

FÉLKARÚ

Hiába.

VAK ÖREGEMBER

(megfogja a fiatal nyomozó karját)

Induljunk.

ZENÉSZ

(bizonytalanul körbenéz)

(A basso hirtelen megszakad; teljes sötét)

(Függöny)